

Metodika
Blok 5
Studená válka

LEKCE

22

Afroameričané v USA ve 20. století

CÍLOVÁ SKUPINA

ZŠ / 14–15 let

ČASOVÁ DOTACE

45 minut

MEZIPŘEDMĚTOVÉ
VZTAHY

Občanská výchova

KLÍČOVÁ SLOVA

1968 / Spojené státy /
Afroameričané

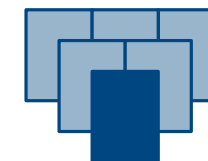
Anotace lekce

V 60. letech 20. století se rozšířil protest, demonstrace, jako další možný politický nástroj. Lekce tuto novou instituci ilustruje na jedné případové studii, která má zároveň výrazný přesah do přítomnosti. Žáky seznamuje s hnutím za práva Afroameričanů, dává ho do kontextu se staršími americkými dějinami, a zároveň tak nabízí kontext pro porozumění velmi současným problémům Spojených států. Spolu s tím ukazuje i trvalost instituce protestu, který patří do repertoáru politického jednání.

Badatelská otázka

Proč Afroameričané protestovali?

Vzdělávací cíle

Obsah

- Žáci se seznamují s politickými a společenskými problémy Afroameričanů v 60. letech 20. století.

Historické myšlení: Příčiny a důsledky

- Žáci se učí rozlišovat dlouhodobé příčiny a okamžité rozbušky událostí. To jim pomáhá rozumět aktérům událostí a kultivovat svůj soud.

Badatelské dovednosti

- Porovnáváme a třídíme zdroje.
- Zohledňujeme dobové souvislosti.

Vazba lekce na RVP ZV (2021)

- D-9-7-02** / rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů
- D-9-7-04** / na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv
- D-9-8-04** / prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Zdroje

Evokační fotografie

Voják ve Washingtonu, D. C., hledí na zkázu po protestech, jež následovaly po zavraždění Martina Luthera Kinga. 8. 4. 1968, Washington, D. C., USA.
Warren Leffler, Kongresová knihovna.

název

https://en.wikipedia.org/wiki/King_assassination_riots#/media/File:Leffler_-_1968_Washington,_D.C._Martin_Luther_King,_Jr._riots.jpg

link

komentář

Pramen je evokační a uvádí sílu a velikost celého tématu. Bez kontextu vynikne válečný výjev, žáci by si mohli klidně myslet, že se dívají na ruiny Evropy po druhé světové válce. Fakt, že se jedná o hlavní město Spojených států v době míru (alespoň na americkém kontinentu), pro ně může být šokující.

Zdroj 1

„Naše obec je bílá a chceme v ní jen bílé obyvatele.“
Cedule odrazující Afroameričany od stěhování do nově budované čtvrti. Detroit, Michigan, USA, 1942.

název

https://en.wikipedia.org/wiki/Racial_segregation_in_the_United_States#/media/File:We_want_white_tenants.jpg

link

komentář

Jedná se o explicitní sdělení, které ukazuje odvrácenou stránku Spojených států 40. let 20. století. Fotka byla pořízena u Detroitu, což bylo a je město s významnou černošskou populací, často dělníky v tamějších továrnách (Detroit byl obzvláště během druhé světové války důležitým průmyslovým městem). Nápis ukazuje obojí: jak všudypřítomný rasismus, tak segregacionistické tendence – a to dokonce na americkém Severu. Cedule byla součástí snah bělošských obyvatel předměstí Detroitu zabránit městské správě vybudovat městské byty pro černošské dělníky, které by narušily (jak pravila dobová dikce) „rasový vzorec čtvrti“.

Zdroj 2

Čekárna pro barevné.

Autobusová zastávka v Durhamu, Severní Karolína, USA, 1940.

název

https://en.wikipedia.org/wiki/Jim_Crow_laws#/media/File:JimCrowInDurhamNC.jpg

link

komentář

Fotka ukazuje segregacionismus v jeho čistokrevné podobě. Afroameričané měli oddělené služby, pracoviště, místa v dopravních prostředcích, dokonce vycházel bedekr pro motoristy zvaný „Zelená kniha“, který Afroameričany navigoval Spojenými státy, kde mohou přenocovat nebo pojíždět.

Zdroj 3

Úryvek z projevu zvaného „Mám sen“ Martina

Luthera Kinga, přednesený ve Washingtonu,

D. C., USA, 28. 8. 1963.

název

<https://cz.usembassy.gov/cs/our-relationship-cs/50-vyroci-projevu-martina-luthera-kinga-jr-mam-sen/>

link

komentář

Černošský aktivista projev přednesl 28. srpna 1963 ze schodů washingtonského Lincolnova památníku – prezidenta, který vybojoval vítězství protitrokářského Severu v občanské válce – během tzv. Pochodu na Washington za práci a svobodu. Projev trval 16 minut a M. L. King ho měl napsaný, ale postupně začal improvizovat – slavná pasáž je právě z této části. Sám M. L. King se stal symbolem hnutí za práva Afroameričanů, v roce 1964 získal Nobelovu cenu za mír. Byl zavražděn 4. 4. 1968. Z kontextové informace je zřejmé, že Pochodu se účastnili i bílí Američané, žáci by se měli vyvarovat generalizujících tvrzení odsuzujících všechny „bílé“ jako rasisty.

Zdroj 4

Aktivista nese transparent s nápisem „Kdo platí za vzestup policejní brutality?“ a má tričko se sloganem hnutí „Na černých životech záleží“.

St. Paul, Minnesota, USA, 20. 9. 2015.

název

[https://en.wikipedia.org/wiki/Black_Lives_Matter#/media/File:Black_Lives_Matter_protest_against_St._Paul_police_brutality_\(21552673186\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Black_Lives_Matter#/media/File:Black_Lives_Matter_protest_against_St._Paul_police_brutality_(21552673186).jpg)

link

komentář

Foto z roku 2015 (nehledě na události let 2020–2021), odkazující k hnutí Black Lives Matter, může vyvolávat dojem jistého ustrnutí americké společnosti – žáci se mohou divit, proč USA řeší stále ty stejné problémy už 60 let? Zákony Jima Crowa už neplatí, ale afroamerická komunita je stále častěji zatýkána a více kriminalizována, má nižší mzdy než bílí Američané atd. Americké zákony už rasismus neschvalují, ale dědictví 20. století ve společnosti pořád zůstává.

Zdroj 5

44. prezident USA Barack Obama

název

https://cs.wikipedia.org/wiki/Barack_Obama#/media/Soubor:President_Barack_Obama.jpg

link

komentář

Avšak nic není černobílé – fakt, že se stal 44. prezidentem Afroameričan, sice není třeba přeceňovat, ale je každopádně milníkem a ukazuje i na množství pozitivních změn.

Návrh postupu

 Fáze	 Popis	 Učitel	 Žák	 Komentáře
Fáze 1 5 minut	úvod do problému	<ul style="list-style-type: none">S žáky prohlédne evokační foto, položí jim úvodní otázku a projde s nimi kontextovou informací.	<ul style="list-style-type: none">Prohlíží si foto, zkusí odhadnout, k jaké události se vztahuje, projde si úvodní kontextovou informací.	<ul style="list-style-type: none">Žáci v této fázi nemusí vědět, čeho se lekce týká, proto mají nárok na mylné hypotézy. Fakt, že válečný výjev je z hlavního města Spojených států, by je mohl překvapit.
Fáze 2 15 minut	analýza pramenů, vyplnění tabulky	<ul style="list-style-type: none">Učitel s žáky projde první tři zdroje, dvě fotografie a úryvek z projevu M. L. Kinga, nechá žáky vyplnit tabulku.	<ul style="list-style-type: none">Prostuduje fotky, přečte si úryvek projevu M. L. Kinga a odpoví na otázky v tabulce. Přihlédne i k oddílu „Co se může hodit: postavení Afroameričanů v USA“.	<ul style="list-style-type: none">Z fotografií by žáci měli bezpečně identifikovat některé z problémů tehdejších USA: otevřený rasismus vůči Afroameričanům, segregacionismus, ale skrze M. L. Kinga se seznámí i s jejich nadějami. Při vyplňování tabulky se pokusí vžít do perspektiv obou stran.
Fáze 3 10 minut	společný brainstorming	<ul style="list-style-type: none">Projde s žáky poslední kontextovou informací a přiložený přehled protestů, pokládá jim otázky či je nechává pracovat samostatně.	<ul style="list-style-type: none">Žáci si přečtou poslední díl textu, odpovídají na otázky. Berou přitom v potaz jak přiložený přehled protestů, tak svá předchozí zjištění.	<ul style="list-style-type: none">Žáci by zde měli odlišit okamžité rozbušky demonstrací, jako je třeba policejní brutalita, od dlouhodobých frustrací, tj. systémového rasismu. Naučí se tak rozlišovat mezi průběhem protestu, se kterým třeba nemusí souhlasit, a jeho dlouhodobou příčinou, pro kterou mohou najít více pochopení.
Fáze 4 15 minut	závěrečná úvaha a odpověď na badatelskou otázku	<ul style="list-style-type: none">Předloží žákům poslední dvě fotografie a vede s nimi diskuzi.	<ul style="list-style-type: none">Porovnávají fotografie a odpovídají na badatelskou otázku.	<ul style="list-style-type: none">Poslední krok umožní prodloužit téma do přítomnosti. Opakované návraty některých témat (policejní brutalita, protesty) může působit, jako kdyby se nic nezměnilo, na druhou stranu afroamerický prezident je ukázkou toho, že některé věci se přece jen změnily.Porovnání fotografií nemusí být sofistikované, jde jen o to, aby žáci vyjádřili názor.

Kritéria hodnocení

Základní úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák dokáže pojmenovat alespoň základní příčiny nepokojů v USA: rasismus, segregacionismus.

Příklady odpovědí

Bílí Američané se vymezovali proti černochoům, nechtěli s nimi sdílet domy nebo čekárny. Afroameričané si přáli zrušit oddělené čekárny, chtěli, aby se jejich děti mohly normálně stýkat s bělošskými dětmi.

—
Afroameričanům vadil rasismus a že nesměli do stejných autobusů jako běloši.

—
Město na fotce je spálené, protože Afroameričané protestovali kvůli vraždě M. L. Kinga.

Střední úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák dokáže pojmenovat příčiny nepokojů v USA, rozlišuje okamžité motivace a dlouhodobé příčiny. Umí problémy vnímat v kontextu doprovodných textů.

Příklady odpovědí

Někteří bílí Američané se vymezovali proti černochoům, pro svoje rasistické přesvědčení s nimi nechtěli sdílet obydlí nebo veřejný prostor. Černoši chtěli ukončit rasismus a segregacionismus a žít normální životy.

—
Afroameričané se bouřili kvůli policejní brutalitě, ale ve skutečnosti byli dlouhodobě nespokojeni s rasismem a horšími vyhlídkami na uplatnění v životě.

Pokročilá úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák dokáže pojmenovat příčiny nepokojů v USA, rozlišuje okamžité motivace a dlouhodobé příčiny. Umí problémy vnímat v kontextu doprovodných textů a chápe ambivalentnost událostí.

Příklady odpovědí

Někteří bílí Američané se snažili oddělit od černochoů, protože byli prostě motivováni rasismem. Vymýšleli proto různé způsoby, třeba zákony Jima Crowa, jak si je držet od sebe.

—
Afroameričané se sice vždycky vzbouřili kvůli brutálnímu zákroku policie nebo protože zavraždili Kinga, ale asi by se tak nebouřili, kdyby měli lepší šance na slušnou práci a nebyli diskriminováni. Při protestech umírali lidé a vznikaly velké škody a s tím nesouhlasím, ale zase chápu, proč je to štválo.

Doporučená literatura

SURMIAK-DOMAŇSKA, K.
Ku-klux-klan: tady bydlí láska.
Žilina, 2017.

RYSKOVÁ, S.
Martin Luther King.
Praha, 1988.

DVOŘÁKOVÁ, V.
Spojené státy americké, Společnost a politika.
Praha, 2002.

Metodika

Blok 2 / Studená válka

Lekce 22

Afroameričané v USA ve 20. století

Autoři lekce (metodický a pracovní list):

Pavla Sýkorová

Josef Řídký

Michal Kurz

Grafická úprava:

Hedvika Vilinger Člupná

Dílo podléhá licenci **Creative Commons CC BY-SA 4.0**

Uvedte původ–Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Všechny metodiky a pracovní listy jsou v elektronické podobě ke stažení na webových stránkách dejepisplus.npi.cz.

Rok vydání 2022

Národní pedagogický institut České republiky

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky